

NIÐURSTÖÐUR SAMRÁÐS Í MÁLINU

Áform um breytingu á lögum um tryggingagjald, nr. 113/1990 (fyrirkomulag tryggingagjalds).

Nr. 12/2021 í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is

Efnisyfirlit

1.	Þáttaka.....	2
2.	Sjónarmið umsagnaraðila og viðbrögð við þeim.....	2
	2.1. Umsögn ASÍ.....	2
	2.2. Umsögn SA og SI.....	2
	2.3. Niðurstaða fjármála- og efnahagsráðuneytisins.....	3

Júní 2021

1. Þátttaka

Einstaklingar		Lögaðilar
Umsagnaraðilar		Alþýðusamband Íslands
		Samtök atvinnulífsins og Samtök iðnaðarins
Samtals		2

Upplýsingar um málsefni, umsagnarfrest og annað fyrirkomulag er að finna í samráðsgáttinni á Ísland.is, slóð á málið: [https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=2881](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=2881)

2. Sjónarmið umsagnaraðila og viðbrögð við þeim

Tvær umsagnir vegna málsins bárust í samráðsgáttina, þ.e. umsögn frá Alþýðusambandi Íslands (ASÍ) og sameiginleg umsögn frá Samtökum atvinnulífsins (SA) og Samtökum iðnaðarins (SI). Eftirfarandi er umfjöllun um umsagnirnar.

2.1. Umsögn ASÍ

ASÍ tekur fram í umsögn sinni að í áformunum segi að atvinnuþryggingagjald verði stillt af miðað við metið jafnvægisatvinnuleysi og að gert sé ráð fyrir að gjaldinu geti verið breytt árlega eftir áætluðum útgjöldum atvinnuleysisbóta. Þá verði skilgreind vikið jafnaðaratvinnuleysis og mat á því við hvaða aðstæður gæti þurft að endurmeta það og þar með gjald atvinnuþrygginga.

Í greinargerð sé ekki skilgreint hvernig eigi að meta jafnvægisatvinnuleysi né heldur forsendur fyrir væntri þróun jafnvægisatvinnuleysis. Sterk staða vinnumarkaðssjóða, sterk öryggisnet og skýr réttindi skipti lykilmáli þegar efnahagsleg áföll dynji yfir. Reynslan hafi sýnt að slík efnahagsleg áföll séu óvænt og varasamt sé að treysta á að mat á jafnvægisatvinnuleysi tryggji fullnægjandi fjármögnun kerfisins. Þá sé ekki auðséð hvernig breytingum sé ætlað að skerpa á tekjuöflunarhlutverki eða auka festu í fjármögnun sjóðanna líkt og tekið sé fram í drögunum.

ASÍ telur að við núverandi aðstæður og horfur á vinnumarkaði sé ekki brýn þörf á breytingum á tryggingagjaldi og sýna þurfi mikla aðgát í breytingum sem snerti sjóði vinnumarkaðarins og hafi áhrif á félagsleg réttindi launafólks. Við núverandi stöðu og horfur í ríkisfjármálum leggst sambandið eindregið gegn öllum breytingum sem veikt gætu tekjuöflun ríkisins og telur varasamt að mörkum tekna vinnumarkaðssjóða verði afnumin.

Atvinnuleysi síðustu ára hafi verið afleiðing þátta sem afar erfitt hafi verið að sjá fyrir, annars vegar bankahrun og hins vegar alheimsfaraldur. Þetta hafi orsakað gríðarlegar sveiflur í atvinnustigi og erfitt sé að meta atvinnustig út frá meðaltölum. ASÍ muni leggja gegn öllum tilraunum til að veikja atkomuþryggingakerfi og ekki verði séð hvernig þessar breytingar verði til bóta.

2.2. Umsögn SA og SI

Í sameiginlegri umsögn SA og SI er að finna tillögur að breytingum á fyrirkomulagi tryggingagjalds og eru þær þessar í hnotskurn:

1. Gjaldhlutfall tryggingagjalds verði ákvarðað til lengri tíma.
 - a. Atvinnuþryggingagjald verði ákveðið til fimm ára í senn.
 - b. Gjaldhlutfall almenna tryggingagjaldsins gildi einnig í fimm ár og hækki ekki vegna fjölgunar lífeyrisþega á næstu árum.

- c. Til að tryggja nauðsynlegt gagnsæi, trúverðugleika og traust er mikilvægt að utanaðkomandi sérfræðingur legði mat á gjaldhlutfallið til lengri tíma á grundvelli jafnvægisatvinnuleysis og gildandi bótaréttinda.
2. Atvinnuleysistryggingasjóður verði lagður niður og annað fyrirkomulag fundið sem samræmist stöðu málaflokksins.
3. Jöfnunarframlag vegna örorkubyrði verði endurskoðað.

SA og SI telja mikilvægt að sá hluti gjaldsins sem ætlað er að fjármagna atvinnuleysistryggingar taki mið af jafnvægisatvinnuleysi og núgildandi bótaréttindum. Hlutfall gjaldsins þurfi því að vera stöðugt og sveiflujafnandi í stað sveiflumagnandi samkvæmt gildandi lögum. Breytingar þurfi að tryggja sjálfbærni bótakerfisins, gagnsæi um fjármögnun þess og stuðla að trúverðugleika áætlana ríkisins. Sveiflujöfnun atvinnutryggingagjaldsins verði best tryggð með ákvörðun hlutfalls þess til langs tíma sem taki tillit til áætlaðs jafnvægisatvinnuleysis og gildandi bótaréttar. Lagt er til að óháður aðili framkvæmi slíkt mat með reglubundnum hætti. SA og SI leggja til að gjaldhlutfall atvinnutryggingagjalds verði ákvarðað til fimm ára í senn.

Þá leggja SA og SI til að Atvinnuleysistryggingasjóður verði lagður niður í núverandi mynd og annað fyrirkomulag fundið sem samræmist stöðu þessa málaflokks. Framkvæmdin í mörg ár hafi verið sú að Atvinnuleysistryggingasjóður er ekki sjóður heldur bókhaldslykill í ríkissjóði, en eitt þeirra markmiða sem fram koma í áformunum sé að færa sjóðinn undir A-hluta ríkissjóðs þannig að tilhögunin samræmist betur lögum um opinber fjármál og verði þá Atvinnuleysistryggingasjóður bókhaldslykill í ríkissjóði. Ástæðulaust sé að viðhalda þeim misskilningi að Atvinnuleysistryggingasjóður sé sjóður og safni fjármunum sem beri vexti.

SA og SI taka jafnframt undir umfjöllun áformanna um þörf fyrir endurskoðun jöfnunargjalds vegna örorkubyrði lífeyrissjóða.

Ljóst sé að heildarendurskoðun þurfi að fara fram á fyrirkomulagi tryggingagjalds svo unnt sé að standa vörð um markmið kerfisins til framtíðar. Þær breytingar sem lagðar séu til ættu að vera til þess fallnar að auka fyrirsjáanleika, gagnsæi, trúverðugleika og sjálfbærni þess mikilvæga tryggingakerfis sem til staðar sé. SA og SI hvetji því eindregið til þess að við undirbúning fyrirhugaðs frumvarps verði tekið tillit til þeirra sjónarmiða sem lögð eru fram í umsögninni.

2.3. Niðurstaða fjármála- og efnahagsráðuneytisins

Fyrirhugaðri framlagningu frumvarps um endurskoðun á fyrirkomulagi tryggingagjalds var frestað á 151. löggjafarþingi 2020-2021. Ný áform verða kynnt almenningi og hagsmunaaðilum í samráðsgátt verði áformað að leggja frumvarpið fram síðar. Ráðuneytið vill þakka fyrir þær tillögur að breytingum á fyrirkomulagi tryggingagjalds sem bárust í samráðsferlinu.